

SID

سرویس های ویژه

سرویس ترجمه تخصصی

کارگاه های آموزشی

بلاگ مرکز اطلاعات علمی

عضویت در خبرنامه

فیلم های آموزشی

کارگاه های آموزشی مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی

کارگاه آنلاین آشنایی با پایگاه های اطلاعات علمی بین المللی و ترند های جستجو

مباحث پیشرفته یادگیری عمیق؛ شبکه های توجه گرافی (Graph Attention Networks)

کارگاه آنلاین مقاله نویسی IEEE و ISI ویژه فنی و مهندسی

بررسی نقش فاکتورهای آموزش و پرورش در شکل گیری هویت ملی دانش آموزان: مطالعه موردی مدارس راهنمایی شهرستان آباد

الهه تمدن

اداره آموزش و پرورش شهرستان آباد
Javannet.2009@gmail.com

اعظم کارگر

اداره آموزش و پرورش شهرستان آباد
Javannet_2009@yahoo.com

چکیده

آموزش و پرورش به عنوان یک نهاد رسمی نقش مهمی در شکل گیری هویت ملی در ایران بازی کرده است. به طور کلی، نظام های آموزشی به شکل گیری چارچوب های مشترک ارزشی در جوامع کمک می کنند تا همبستگی جدید درون مرزهای دولت، ملت ها شکل گیرد. هویت ملی به عنوان نوع جدیدی از هویت جمعی در کنار سایر اشکال هویت جمعی قرار می گیرد و شکل گیری آن همواره از نظام حاکم متأثر بوده است. اما میزان همراهی، تعلق خاطر و تعهد افراد جامعه به این هویت وابسته به این امر است که هویت ارائه شده تا چه میزان با سایر اشکال هویت جمعی و عناصر هویتی که ایرانیان خود را دلیل آن درک می کنند، همخوانی داشته باشد؛ عناصری که به طور سنتی در شکل گیری هویت ایرانیان تأثیر داشته اند. به طور کلی چهار منبع اصلی هویتی در آثار گوناگون برای ایرانیان ذکر شده است: هویت دینی، هویت ایرانی، هویت قومی و در نهایت هویت مدرن. در این پژوهش با توجه به هدف که بررسی نقش فاکتورهای آموزش و پرورش در شکل گیری هویت ملی دانش آموزان بود از زمستان ۹۶ تا فروردین ۹۷ بر روی جامعه آماری شامل کلیه معلمان شاغل در مدارس راهنمایی شهرستان آباد پژوهش را انجام دادیم. با توجه به گستردگی جامعه آماری و میسر نبودن امکان اجرای تحقیق بر روی کل جامعه، از روش تصادفی ساده استفاده شده است که این تعداد ۱۲۰ نفر به دست آمد. روش گردآوری اطلاعات در این پژوهش کتابخانه ای و میدانی و به کمک پرسشنامه بود. برآورد آلفای کرونباخ ارتباط درونی گویه های پرسشنامه را نشان می دهد که برای پرسشنامه این پژوهش ۰/۸۹۱ به دست آمده است. در نهایت با توجه به تجزیه و تحلیل اطلاعات جمع آوری شده مشخص شد فاکتورهای آموزش و پرورش در شکل گیری هویت ملی دانش آموزان نقش مهمی ایفا می کند و توجه و تقویت فاکتورهای آموزش و پرورش در تربیت نسلی فرهیخته و دارای هویت از اهمیت بسزایی برخوردار است.

کلمات کلیدی: فاکتورهای آموزش و پرورش، هویت ملی، دانش آموزان، معلمان

مقدمه

هویت تحت تأثیر سه مرجع اصلی یعنی خانواده، مدرسه و جامعه شکل می‌گیرد. در جامعه کنونی که در آن زندگی می‌کنیم، بدون شک کارآمدترین و بهترین عامل که بر هویت تأثیر می‌گذارد و مدرسه به عنوان یکی از ارکان آموزش و پرورش اولین جایی است که فرزندان پس از خانواده با آن ارتباط دارند و از آنجایی که مدرسه به عنوان یک مرکز تربیتی و آموزشی است نقش اساسی در تربیت و شکل‌گیری هویت فرزندان دارد. بنابراین، بی‌راه نخواهد بود اگر نقش مدرسه را در سنین نوجوانی و جوانی در قاعده هرم قرار دهیم و به ترتیب اولویت، نقش جامعه و خانواده را نیز مورد توجه قرار دهیم. بنابراین، با فهم جایگاه مدرسه و نظام آموزشی، می‌توان این ادعا را مطرح نمود که متمرکزترین و پردامنه‌ترین فعالیت در راستای تقویت یا تضعیف مؤلفه‌های همبستگی ملی، احساس تعلق و هویت، حفظ میراث فرهنگی و احساس مشارکت جمعی در میان دانش‌آموزان متأثر از این نهاد است. در این میان، متن درسی، به عنوان عنصر محوری آموزش، می‌تواند نقطه عطفی در پرورش قوای فکری دانش‌آموزان برای سهیم‌شدن در حیات جمعی و ایجاد تصور هم‌پیوندی یا افتراق با دیگران باشد که با برانگیختن فرد به طرق خاصی از عمل، جهت‌دادن به عواطف و احساسات و حتی بدن، شرایط مؤثری را برای جامعه‌پذیری و مهم‌تر از همه تثبیت الگوهای هویتی فراهم می‌آورد (محمودی، ۱۳۹۲).

هویت ملی همواره در آموزش و پرورش ایران از جایگاه ویژه‌ای برخوردار بوده است و در بسیاری از کشورهای جهان به دلیل تاثیرگذاری بالای آن در هویت ملی دانش‌آموزان مورد توجه قرار دارد و هر کشوری با توجه به موقعیت سیاسی و فرهنگی، اعتقادی و ... به این موضوع پرداخته است. پس از انقلاب اسلامی، افزون بر هویت اسلامی و جهانی، سرشتگی جان و روان دانش‌آموز با خمیرمایه هویت ملی، شناسه‌ای از آموزش به شمار می‌رود. آشنایی با پیشینیان و بزرگان و سنت‌های ارزشمند ملی و انسانی ایرانیان، همچنین تاریخ درازآهنگ ایران‌زمین با همه فراز و نشیب‌هایش، از پایه‌های پیکرگیری کیستی و هویت هر ایرانی است. در دورنمایی دست کم چند ده ساله، بسی دور می‌نماید که ملیت و ملی‌گرایی، پایگاه مردمی خویش را از دست بدهد و پهنه زندگی آدمی را ترک گوید (حسینی رخ، ۱۳۸۰).

هویت ملی یک اصطلاح جدید و محصول مدرنیته است. مدرنیته زاینده عصر رنسانس است و حاصل آن، شکل‌گیری دولت ملت و حکومت‌های قدرتمند و متمرکز است. هویت ملی ناشی از دو پدیده است: یکی فرایند عبور تاریخ از مراحل خاص همراه با تحولات گوناگون که منجر به شکل‌گیری و بروز عصر ناسیونالیسم در نهضت رنسانس در چارچوب مفهوم دولت شد و پدیده دیگر محصول فرایند یا فرآورده ای است که به هویت ملی تعبیر می‌شود و جایگزین هویت دینی در نظام کلیسای قرون وسطی شد و در نتیجه آن، ملت جای امت را گرفت. به این ترتیب ویژگی‌های هر ملتی که متفاوت از ملت دیگر است، هویت ملی آن را شکل می‌دهد (Eisner, 2014). هویت ملی زاینده مفهوم ملت و ناسیونالیسم است؛ یعنی تا ناسیونالیسم به وجود نیامده، هویت ملی نیز شکل نگرفته بود. بنابراین هویت ملی مفهوم جدیدی است که ساخته و پرداخته هستی‌شناسی و معرفت‌شناسی مدرنیته به شمار می‌رود. هویت ملی از نوع هویت جمعی [اومانیسیم + ناسیونالیسم] است؛ به این معنا که هویت ملی نشان‌دهنده این سه واقعیت است که صاحب هویت ملی احساس همبستگی، وابستگی و همچنین وفاداری نسبت به ملت خود دارد. هویت ملی همانند هویت فردی در کشاکش تصور ما از دیگران شکلمی‌گیرد؛ مانند این که یونانی‌ها خود را برتر از بربرها می‌دانستند (Ary, 2011). درحالی که بدون بربرها، قابلیت یونانی‌ها مشخص نمی‌شود. بنابراین هویت «دیگران» را با آگاهی از هستی «خود» ملی یک نوع خودآگاهی از هستی که دو روی یک سکه هستند و یکی بدون دیگری معنا ندارد. (باهر، ۱۳۹۰).

میشل فوکو در بحث تبارشناسی، هویت را تمایز نقاب‌ها می‌داند؛ به عبارتی تمایز آدم‌ها را در تفاوت هویت‌شان می‌داند؛ یعنی هویت در مقابل غیریت قرار دارد. با این تعریف من دارای خصوصیات هستم چون شما از آن ویژگی‌ها و خصوصیات بهره‌مند نیستید، هویت تان با من متفاوت است (Jackson, 1990). فوکو معتقد است لفظ غیریت به معنای بیگانه‌ای است که به عنوان جمع خودی محسوب نمی‌شود؛ یعنی ما اگر مجموع ایرانی‌ها را خودی‌دانیم، چون فرانسوی‌ها نسبت به ما بیگانه هستند، بنابراین نسبت به ماهویتی متفاوت دارند و از طرف ما طرد می‌شوند. طبق نظر میشل فوکو وقتی ما غیر را می‌شناسیم، هویت خود را شناسایی کرده ایم. فوکو بیان می‌دارد هویت ملی وقتی ایجاد شد که واحد‌های سیاسی با دولت‌های جدید برای تفاوت و تمایز یا سلطه بر دیگران؛ مفهوم ملی را ایجاد کردند. بدین

تعلیم و تربیت روانشاهی حقوق و مطالعات فرهنگی - اجتماعی

کنفرانس ملی دستاوردهای نوین جهان در

ترتیب خصوصیات و ویژگی های یک دولت ملت با دولت ملت. (همان منبع)، امروزه در جهانی این گونه دستخوش تغییرات مہارشدنی و حیرت انگیز، مردم از نو حول محور هویت های دینی، قومی، سرزمینی و ملی گرد هم می آیند (امیدیان و شکرکن، ۱۳۹۲).

هویت ملی عالی ترین سطح هویتی هر فرد بشری است و معمولاً از ویژگی منحصر به فردی برخوردار است. این نوع رابطه هویتی که برخی آن را هویت محوری نیز نامیده اند، به لحاظ سلسله مراتبی برتر از سایر سطوح هویتی قرار می گیرد. هویت ملی از تعلق فرد به یک سرزمین و دولت ملی و یا به عبارتی به کشور خاصی سرچشمه می گیرد، و معمولاً افراد دارای بیش از یک هویت ملی نیستند (باهنر، ۱۳۹۰). هویت ملی یا هویت جامعه ای، بالاترین سطح هویت جمعی در هر کشوری محسوب می شود هویت ملی را تقریباً آخرین هویت اکتسابی می دانند که توسط فرد طی فرآیند جامعه پذیری از طریق خانواده، مدرسه و رسانه کسب هویت ملی سبب وحدت و می شود یکپارچگی مردم می شود. هویت ملی هر فرد به صورت بخشی از کل هویت اش در رابطه با جامعه ای که به آن تعلق دارد یا احساس می کند شکل می گیرد. هویت جمعی و به معنای احساس همبستگی عاطفی با اجتماع بزرگ ملی و احساس وفاداری به آن است (Gordon، 2012). هویت ملی در کشاکش تصور ما اشکل می گیرد: ایران در برابر در برابر توران، عجم در برابر عرب و تاجیک در برابر ترک. « هویت ملی» زاینده عصر جدید است که ابتدا در اروپا سر برآورد و آن گاه از اواخر قرن نوزدهم به مشرق زمین و سرزمین های دیگر راه یافت (مهرمحمدی، ۱۳۸۱).

از این رو در واری کامیابی و ناکامی سامانه آموزش و پرورش و ارزیابی عملکرد آن، هویت ملی و ژرفابخشی و گستردگی هرچه بیشتر آن، سنگ و ترازویی بایسته و درخور است. کتاب درسی، برنامه آموزشی و پرورشی، رویکرد مدیریتی مدرسه، سرمشق فرمانفرما برآموزش، و... اینها همه در کنار دانش آموزی که دستاورد فرجامین سامانه آموزشی است، شاخص های چنین بررسی مهمی می تواند باشد (2011، Wallen). هر چند متاسفانه در این زمینه، گویا کمتر کاری آماری فراخور اهمیت و ارزش آن انجام گرفته، یا چنانچه آماری به دست آمده، از سوی نخبگان و اندیشه وران، دیده و واکاوی شده است اما کاستی و آسیب های کلی سامانه آموزشی، چیزی نیست که بر کسی پوشیده مانده باشد. به نظر اهل فن، کتب درسی در ایران نتوانسته اند بین فرهنگ و سنت و ارزش ها، تناسبی ایجاد کرده و هنجارها را در دانش آموزان درونی کنند. اگر مدارس یک فضای هدفمند و کانون تاثیر گذار برای دانش آموزان باشند، بنابراین می توان گفت آموزش و پرورش در تحقق اصلی ترین رسالت خود موفق گام برداشته است (لطف آبادی، ۱۳۸۸).

تاکنون پژوهش های مختلفی در زمینه نقش آموزش و پرورش در هویت ملی دانش آموزان صورت گرفته است. در گروهی از تحقیقات، محتوای برنامه درسی از نظر میزان پرداختن به هویت ملی بررسی شده است که نتایج این تحقیقات ضد و نقیض می باشد. برخی میزان طرح مباحث مربوط به هویت ملی در کتب درسی را کافی و برخی دیگر آن را ناکافی دانسته اند. در این رویکرد کوهن (۲۰۱۶) معتقد است که مدرسه تنها مکانی برای یادگیری مهارت هایی مانند حساب کردن نیست، بلکه مکانی است برای یاد گرفتن میهن پرستی و مدارس را باید مکان هایی دانست که در آن هویت ملی، زایش دوباره می یابد و کودکان آماده می شوند تا به عنوان یک شهروند دموکراتیک در آینده نقش اساسی در جامعه خود ایفا کنند. از سوی دیگر، مدرسه به عنوان اصلی ترین نهادی در نظر گرفته می شود که وظیفه درونی کردن ارزش ها و اصول حاکم بر جامعه را بر عهده دارد و لازم است در متن نظام های آموزشی، هویت ملی که یکی از جامع ترین بخش های هویت و دارای بیشترین اهمیت به لحاظ وحدت و انسجام ملی و همچنین فراگیرترین و در عین حال مشروع ترین سطح هویت در تمامی نظام های اجتماعی است، نقش پررنگی داشته باشند. به عبارت دیگر، تلاش در جهت رشد و تقویت هویت ملی از نیازهای اصلی و اساسی در نظام آموزش و پرورش محسوب می شود. به همین جهت شیخاوندی (۱۳۸۹)، یکی از اساسی ترین رسالت های آموزش و پرورش را القا و تنفیذ هویت ملی در جریان تربیت می داند، بدون اینکه مانعی برای رشد و بالندگی فردی، گروهی و قومی باشد (امیدیان و شکرکن، ۱۳۹۲).

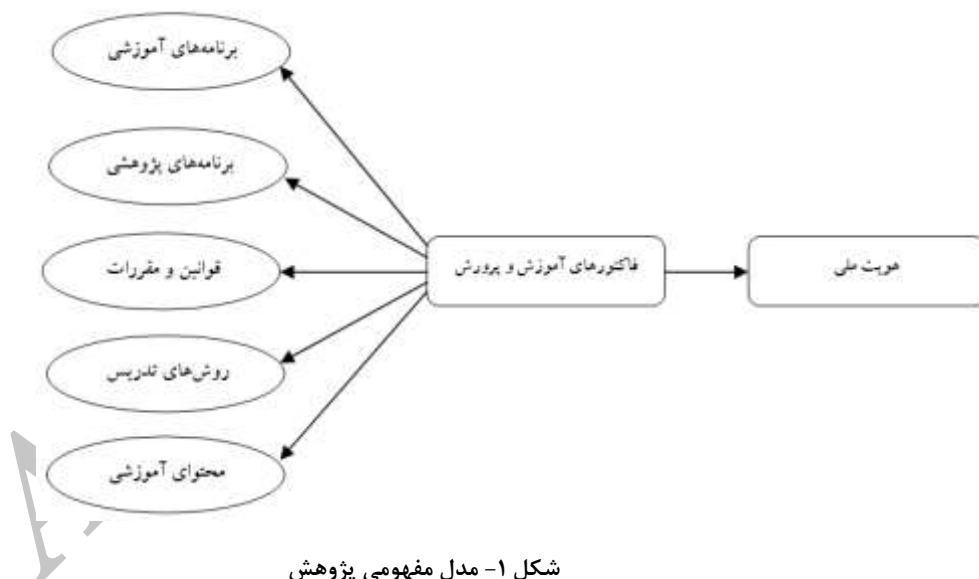
بنابراین با توجه به موارد عنوان شده و اهمیت نقش آموزش و پرورش در هویت ملی دانش آموزان، در این پژوهش هدف ما پاسخگویی به این سوال است که این نقش چگونه بر هویت ملی دانش آموزان تاثیر می گذارد. با توجه به موارد عنوان شده و مدل مفهومی پژوهش که در ادامه آورده شده است برای فرضیه های مورد بررسی خواهیم داشت:

- ۱- برنامه های آموزشی به عنوان یکی از فاکتورهای آموزش و پرورش در شکل گیری هویت ملی دانش آموزان نقش دارد.
- ۲- برنامه های پژوهشی به عنوان یکی از فاکتورهای آموزش و پرورش در شکل گیری هویت ملی دانش آموزان نقش دارد.

- ۳- قوانین و مقررات به عنوان یکی از فاکتورهای آموزش و پرورش در شکل‌گیری هویت ملی دانش‌آموزان نقش دارد.
- ۴- روش‌های تدریس به عنوان یکی از فاکتورهای آموزش و پرورش در شکل‌گیری هویت ملی دانش‌آموزان نقش دارد.
- ۵- محتوای آموزشی به عنوان یکی از فاکتورهای آموزش و پرورش در شکل‌گیری هویت ملی دانش‌آموزان نقش دارد.

روش تحقیق

موضوع پژوهش حاضر بررسی تاثیر نقش آموزش و پرورش در شکل‌گیری هویت ملی دانش‌آموزان مقطع راهنمایی می‌باشد. بازه زمانی انجام پژوهش از زمستان ۹۶ تا فروردین ۹۷ می‌باشد. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه معلمان شاغل در مدارس راهنمایی شهرستان آباد است. با توجه به گستردگی جامعه آماری و میسر نبودن امکان اجرای تحقیق بر روی کل جامعه، از روش تصادفی ساده استفاده شده است که این تعداد ۱۲۰ نفر به دست آمد و ۴۷ درصد از آنان را مردان و ۵۳ درصد را معلمان زن تشکیل می‌دهد. روش گردآوری اطلاعات در این پژوهش کتابخانه‌ای و میدانی و به کمک پرسشنامه است. برآورد آلفای کرونباخ ارتباط درونی گویه‌های پرسشنامه را نشان می‌دهد که برای پرسشنامه این پژوهش ۰/۸۹۱ به دست آمده است. در این پژوهش مولف‌های آموزش و پرورش به عنوان متغیر مستقل و هویت ملی به عنوان متغیر وابسته در نظر گرفته شده است. در این پژوهش برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از تکنیک‌های آمار توصیفی و آمار استنباطی استفاده شده است. برای تحلیل آماری فرضیه‌های پژوهش از تحلیل رگرسیون و معادلات ساختاری و تحلیل عاملی در نرم‌افزار SPSS و لیزرل استفاده شده است. مدل مفهومی پژوهش در شکل زیر ارائه شده است.

شکل ۱- مدل مفهومی پژوهش

یافته های پژوهش

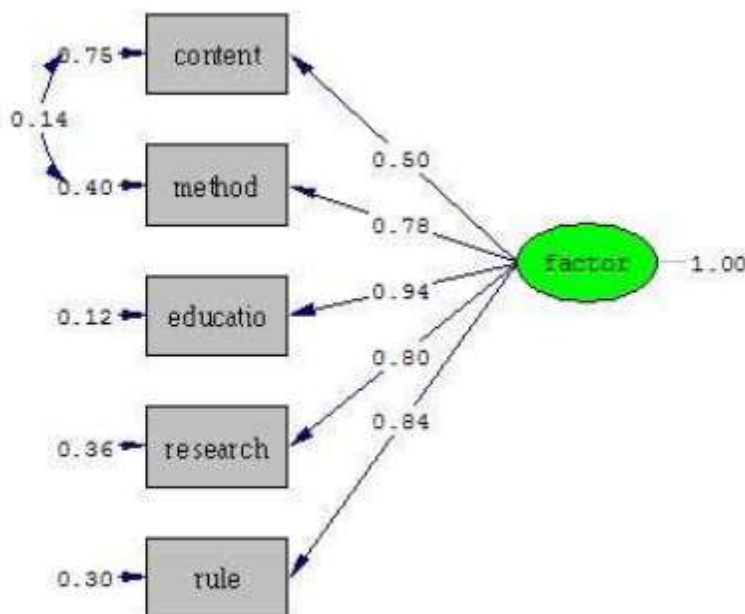
در این بخش از پژوهش نتایج به دست آمده از تحلیل در نرم افزار spss و لیزرل ارائه می‌گردد. از آزمون رگرسیون ساده برای بررسی فرضیه‌های پژوهش استفاده نمودیم. در این آزمون R Square نشان دهنده این است که چند درصد از تغییرات متغیر وابسته تحت تاثیر متغیر مستقل است و R ضریب همبستگی است که همیشه بین صفر و یک می‌باشد. در قسمت ANOVA اگر sig کمتر از ۰/۰۵ باشد، فرضیه رد شده و معادله رگرسیون خطی است.

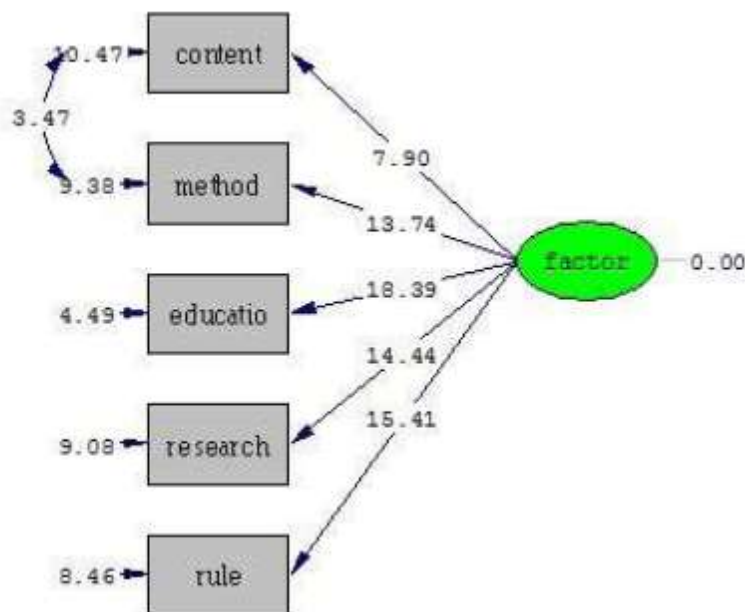
جدول ۱- نتایج تحلیل فرضیه‌ها

نتیجه	R	sig	R Square	متغیر وابسته	متغیر مستقل
تایید	۰/۰۶۱	۰/۹۶۵	۰۰۰	هویت ملی	برنامه‌های آموزشی
تایید	۰/۰۷۵	۰/۲۴۶	۰/۰۰۶	هویت ملی	برنامه‌های پژوهشی
تایید	۰/۰۶۸	۰/۹۰۱	۰۰۰	هویت ملی	قوانین و مقررات
تایید	۰/۰۵۹	۰/۴۴۳	۰/۰۰۳	هویت ملی	روش‌های تدریس
تایید	۰/۰۶۴	۰/۶۲۰	۰۰۰	هویت ملی	محتوای آموزشی

همانطور که در جدول (۱) ملاحظه می‌شود مقدار Sig تمامی موارد بیش از ۰/۰۵ است و تمامی فرضیه‌های پژوهش تایید می‌گردد. در شکل (۲) می‌بینیم تمامی بارهای عاملی برای مولفه‌های آموزش و پرورش بالاتر از ۰/۴ است. بنابراین می‌توان این شاخص‌ها را برای مولفه‌های آموزش و پرورش در نظر گرفت و هیچ شاخصی حذف نخواهد شد و شکل (۳) مدل را در حالت معناداری نشان می‌دهد که مقدار T برای هر کدام از شاخص‌ها خارج از بازه می‌باشد که می‌توان گفت این شاخص‌ها با ۹۹ درصد اطمینان معنادار می‌باشند. چهار شاخص مندرج در شکل، نسبت مجذور کای به درجه آزادی ۳/۲۵ و سطح معناداری ۰/۰۱ و مقدار جذر برآورد واریانس خطای تقریب ۰/۰۹ می‌باشند که نشان دهنده برازش مدل با داده‌های گردآوری شده است.

شکل ۲- مدل در حالت تخمین ضرایب استاندارد برای شاخص‌های مولفه‌های آموزش و پرورش

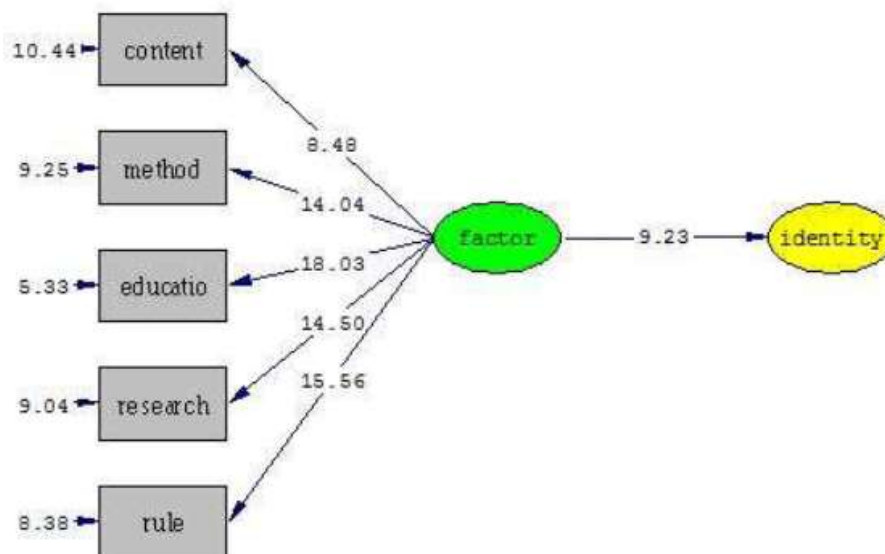
شکل ۳- مدل در حالت معناداری برای شاخص های مولفه آموزش و پرورش

برای تعیین سهم هر شاخص در متغیرهای پژوهش باید تحلیل عاملی تاییدی گرفت و بر عاملی هر کدام را باهم مقایسه کرد. در جدول (۲) بارهای عاملی هر شاخص با توجه به تحلیل عاملی نوشته شده است و هر متغیر بر اساس آن اولویت بندی شده است.

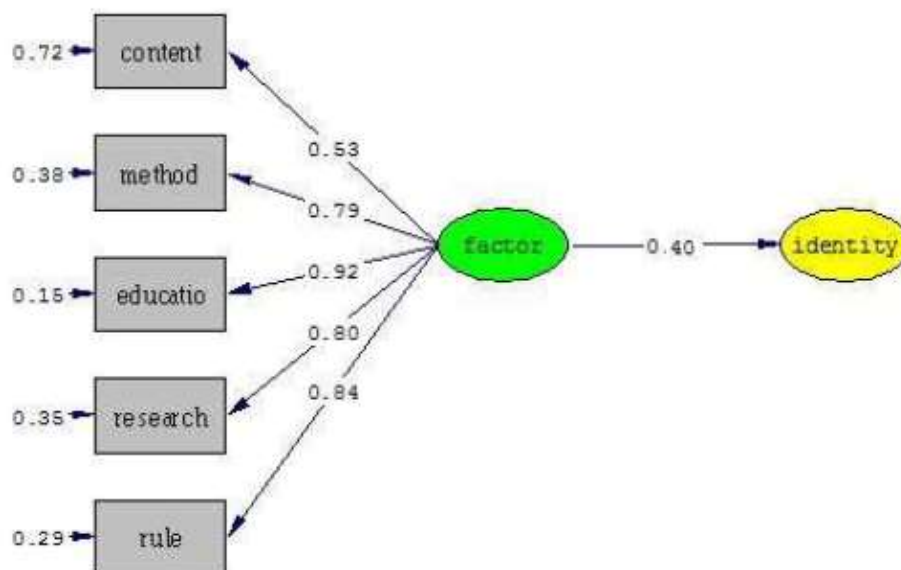
جدول ۲- اولویت بندی شاخص های تحقیق

بار عاملی	شاخص	مولفه ها
۰/۹۶	هویت ملی	هویت ملی
۰/۹۴	برنامه های آموزشی	مولفه های آموزش و پرورش
۰/۸۴	قوانین و مقررات	
۰/۸۰	برنامه های پژوهشی	
۰/۷۸	روش های تدریس	
۰/۵۰	محتوای آموزشی	

مدل مفهومی پژوهش شامل کلیه متغیرهای مستقل و وابسته و ارتباط بین هویت ملی و فاکتورهای آموزش و پرورش می باشد. نتایج تحلیل عاملی مدل مفهومی تحقیق در اشکال ۴ و ۵ نشان می دهد هویت ملی و فاکتورهای آموزش و پرورش مقادیر تی (بیشتر از ۱/۹۶) و بار عاملی (بیشتر از ۰/۳) مورد قبولی برخوردارند و برای آن ها شاخص مناسبی محسوب می شوند.

شکل ۴- مدل مفهومی پژوهش (تخمین استاندارد)

شکل ۵- مدل مفهومی پژوهش (معناداری ضرایب)

در ادامه شاخص‌های برازش مدل را که در نرم‌افزار لیزرل به دست آوردیم در جدول ۳ ارائه می‌دهیم:

جدول ۳- شاخص‌های نکویی برازش مدل پژوهش و نتایج آن

شاخص برازش	مقدار بهینه	مقدار به دست آمده	نتیجه‌گیری
NFI	بالاتر از ۰/۹	۰/۹۴	مناسب
NNFI	بالاتر از ۰/۹	۰/۹۴	مناسب
CFI	بالاتر از ۰/۹	۰/۹۶	مناسب
RMSEA	کمتر از ۰/۱	۰/۰۹	مناسب
GFI	بالاتر از ۰/۸	۰/۹۲	مناسب
AGFI	بالاتر از ۰/۸	۰/۸۷	مناسب
IFI	بالاتر از ۰/۹	۰/۹۶	مناسب

بحث و نتیجه‌گیری

تلاش در جهت رشد و تقویت هویت ملی از نیازهای اصلی و اساسی در نظام آموزش و پرورش محسوب می‌شود. به همین جهت یکی از اساسی‌ترین رسالت‌های آموزش و پرورش القای هویت ملی در جریان تربیت است. در نتیجه لازم است برای تقویت هویت ملی اط طریق گنجانیدن یکسری از اهداف در مجموعه اهداف آموزش و پرورش به تقویت آن اقدام نماییم. بر این اساس پژوهشگر در این پژوهش به دنبال آن بود که تاثیر فاکتورهای آموزش و پرورش بر شکل‌گیری هویت ملی دانش‌آموزان راهنمایی شهرستان آباده را بررسی نماید تا مشخص گردد. در نتیجه با توجه به تحلیل‌های به دست آمده مشخص شد که فاکتورهای آموزش و پرورش (محتوا، دانش آموز، معلم، تدریس، برنامه های آموزشی و پرورشی، پژوهشی و قوانین و مقررات) بر شکل‌گیری هویت ملی دانش‌آموزان تاثیرگذار است. در همه موارد مقدار Sig بیش از ۰/۰۵ می باشد که نشان دهنده عدم رابطه خطی بین مولفه های آموزش و پرورش و هویت اجتماعی دانش آموزان مدارس راهنمایی شهرستان آباده می باشد. مقدار R Square در محدوده قابل قبول می‌باشد که بیانگر این مطلب است که تغییرات هویت ملی دانش آموزان مدارس راهنمایی شهرستان آباده، تحت تاثیر فاکتورهای آموزش و پرورش است. یافته های تحقیقات انجام شده توسط سایر محققین از جمله پار منتر (۱۹۹۱)، کیم (۲۰۱۶)، آلمال (۲۰۱۱) و دلفانی (۱۳۹۴) یافته تحقیق حاضر را تأیید می‌نماید. پژوهش حاضر از نوع مقطعی است. یکی از محدودیت های مطالعات مقطعی ناتوانی آن در نشان دادن تاثیر گذر زمان بر متغیرها و روابط آنهاست. بنابراین صورت بندی نتایج پژوهش حاضر بدون در نظر گرفتن تاثیر گذر زمان بر متغیرها و روابط آنها یکی از محدودیت‌های مهم پژوهش حاضر به شمار می رود. لذا تکرار یافته‌های پژوهش حاضر از طریق مطالعات طولی ضرورتی اجتناب ناپذیر است. عدم همکاری برخی از پاسخگویان در تکمیل پرسشنامه زمان زیادی را به خود اختصاص داد همچنین عدم کنترل برخی متغیرهای مزاحم از قبیل سن، میزان تحصیلات، موقعیت اقتصادی اجتماعی و اعتقادات شرکت کنندگان که این وضعیت منجر به کاهش روایی درونی گردیده است. در نهایت با توجه به یافته‌های پژوهش می‌بینیم ویژگی‌هایی مانند هوش معنوی که مجموعه‌ای از توانایی‌ها برای بهره گیری از منابع دینی و معنوی است باید تقویت شود و مدیران در رهبری تحول آفرین می بایست علایق معلمان به کار را افزایش دهند، آنان را از هدف‌ها و ماموریت‌ها آگاه سازند و همچنین آنان را تشویق کنند که فراتر از منافع فردی بیاندیشند. رهبران تحول آفرین با توسعه علائق افراد فراتر از شرایط فعلی و با

ایجاد رابطه قوی با آنان در میان پیروان نفوذ نموده و با کسب احترام و اعتماد از سوی معلمان و با بیان چشم اندازی فراسوی ماموریت فعلی موجب آگاهی آنان از اهداف شده به گونه‌ای که افراد از تفکر انفرادی به سوی تفکر گروهی سوق یابند و با تلاش در جهت منافع عمومی برانگیخته می‌شوند. مدیران با بهره‌گیری از توانایی‌های ایجاد شده از طریق منابع دینی و معنوی با درک و شناخت عمیق خویش ایده تغییر و تحول را با تکیه بر توانمندی‌های معلمان در مدارس درونی ساخته و با ایجاد رابطه قوی با معلمان و کادر آموزشی سعی نمایند تا آنان را با چشم اندازهای راهبردی نوین و اهداف خویش آشنا سازند و در ارضای نیازهای متعالی آن‌ها بکوشند. تشویق معنویت در محیط کار که می‌تواند منجر به افزایش خلاقیت، صداقت و اعتماد، حس تکامل شخصی، تعهد سازمانی، رضایت شغلی، مشارکت شغلی، اخلاق و وجدان کاری، انگیزش، عملکرد و بهره‌وری بالا شود. مدیران با توجه به سبک‌های رهبری چشم اندازی را به شیوه‌ای جذاب و روشن شکل دهند و چگونگی رسیدن به آن چشم انداز را بیان نمایند. و با اعتماد به نفس و با خوش بینی عمل کنند و این اطمینان را به معلمان و مجموعه خود انتقال دهند، و ارزشها را با اقدامات نمادین تاکید نموده و آموزان مدارس معلمان را برای رسیدن به چشم انداز نظام آموزشی توانمند سازند.

منابع

1. امیدیان، مرتضی. و شکرکن، حسین. (۱۳۹۲). بررسی حالتهای هویت درد ابعاد اعتقادی و روابط بین فردی و حوزه های فرعی این ابعاد در دانشجویان پسر دانشگاه شهید چمران اهواز در سال تحصیلی ۸۱-۱۳۸۰. *مجله علوم تربیتی و روان شناسی دانشگاه فردوسی مشهد*، ۱۲(۴)، ۳۶-۵۵.
2. باهنر، ناصر. (۱۳۹۰). *آموزش مفاهیم دینی همگام با روان شناسی رشد*. تهران: سازمان تبلیغات اسلامی.
3. حسنی رخ، رفعت. (۱۳۸۰). بررسی سبکهای مدیران دانشگاه فردوسی بر اساس نظریه X و Y و تاثیر آن بر کارایی کارکنان. (پایان نامه کارشناسی ارشد)، دانشگاه فردوسی مشهد.
4. کرین، ویلیام سی. (۱۳۷۶). *پیشگامان روان شناسی رشد*. ترجمه دکتر فرید فدایی، تهران: انتشارات اطلاعات.
5. لطف آبادی، حسین. (۱۳۸۸). *روان شناسی رشد (۲): نوجوانی، جوانی، بزرگسالی*. تهران: انتشارات سمت.
6. محمودی، حسین. (۱۳۹۲). *ساخت مقیاس سنجش هویت نوجوانان و جوانان ایرانی*. تهران: انتشارات پژوهشگاه سازمان ملی جوانان.
7. مهرمحمدی، محمود. (۱۳۸۱). *برنامه درسی: نظرگاهها، رویکردها و چشم اندازها*. تهران: انتشارات به نشر.

8. Ary, D. (2011). *Introduction to Research In Education*. London: Rinehart & Winston.
9. Eisner, E. (2014). *The Educational Imagination: On the Design and Evaluation of School Programs*. New York: Macmillan College Publishing Company.
10. Gordon, D. (2012). Rules and the Effectiveness of the Hidden Curriculum. *Journal of philosophy of Education* – 17(2), 165-177.

تعلیم و تربیت، روانشناسی، حقوق
و مطالعات فرهنگی - اجتماعی

کنفرانس ملی
دستاورد های نوین جهان در

11. Jackson, W.P.(1990). *Life in Classrooms*. New York: Teachers College Press, Columbia University.
12. Wallen, N.E. (2011). *Educational Research: A guide to the process*. London: Lawerance Erlbaum Associate.

Archive of SID

SID

سرویس های ویژه

سرویس ترجمه تخصصی

کارگاه های آموزشی

بلاگ مرکز اطلاعات علمی

عضویت در خبرنامه

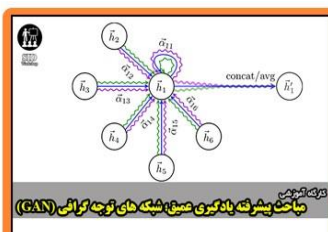

فیلم های آموزشی

کارگاه های آموزشی مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی

کارگاه آنلاین آشنایی با پایگاه های اطلاعات علمی بین المللی و ترند های جستجو

مباحث پیشرفته یادگیری عمیق؛ شبکه های توجه گرافی (Graph Attention Networks)

کارگاه آنلاین مقاله نویسی IEEE و ISI ویژه فنی و مهندسی